

Jus Canonicum In V. Libros Decretalium Distributum

novâ Methodo explicatum, Omnibus Capitulis Titulorum (qui in Antiquis, & novis Libris Decretalium continentur) promiscuè & confusè positis, in ordinem doctrinæ digestis. Adjunctis Aliis Quæstionibus Connexis, Quæ Ad Plenam Cujusque Tituli, Aut Materiæ Cognitionem, Et Expositionem Pertinent. ...

Respondens Libro tertio Decretalium, In Quo De Obligationibus, Beneficiis, Aliisque Juribus Clericorum saecularium, & Regularium agitur ...

Pirhing, Ehrenreich

Dilingae, 1676

Titulus XXV. De Peculio Clericorum.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-98275](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-98275)

que in odium fraudis, ut post *Bartol.* docet *Abb. in c. ult. num. 5. h. t. Clar. S. Donatio, q. 24. num. 2. & 4. Less. cit. c. 18. nu. 112. Zæf. ff. h. t. num. 76.* Verum *Molin. cit. dis. 283. n. 12. Fachin. Lib. 6. Contr. c. 84.* & alij existimant, indistinctè donationem inofficiosam solùm usque ad legitimam filijs debitam revocandam esse; quia nullo jure expressum est, illam esse revocandam in totum: sed tantùm quoad legitimam portionem, ut constat *ex l. Si totas; §. l. Si mater; 7. & l. seq. C. de inoffic. donat.* quæ licet loquantur de donationibus factis filijs, vel nepotibus, tamen etiam donationes extraneis factas, nonnisi quoad legitimam filijs debitam revocandas esse, patet *ex l. 1. C. rod.* Neque verò revocatio donationis, cum sit odiosa, extendenda est ultra id, quod jure expressum est. Certè cum revocatio donationis in totum, mera pœna sit fraudis commissæ, saltem ante latam sententiam, non tenebitur donatarius ad restituendam totam, *Mol. c. l.*

XLVIII. Ceterùm prædictis addendum primò, sicut liberis descendentibus, ita etiam parentibus ascendentibus competit jus revocandi donationem inofficiosam factam à liberis, usque ad legitimam portionem ipsis debitam in bonis descendenti, ut aperte colligitur *ex l. Si filius; 4. C. de inoffic.*

donat. nam querela inofficiosa donationis, ad similitudinem querelæ inofficiosi Testamenti, est introducta, *l. ult. C. rod.* At hæc competit non minùs parentibus, quàm liberis, *l. Nam etsi; 15. ff. de inoffic. testam. ergo & illa, Molin. cit. dis. §. ult. & alij communiter.*

Addendum secundò, illam tantùm donationem revocari, sive quia inofficiosa est, & legitimam liberis debitam diminuit: sive quia donanti, præter opinionem, proles postea nascitur, per quam in alium transferuntur bona, & jura acquisita, non verò acquirenda: quare si donator repudiet legatum, vel renunciet hereditati, sive speratæ tantùm, sive etiam delatæ: sed nondum aditæ, non idè revocatur donatio, etiam si postea liberi ei nascantur, neque ea rescindi potest per querelam inofficiosa donationis; quia cum Leges Civiles de revocandis donationibus semel factis sint exorbitantes, eæ strictè interpretandæ sunt, de donatione propriè dicta, per quam alienatur jus acquisitum: non autem de illa, per quam remittitur jus nondum acquisitum, quæ propriè non est alienatio, adeoque nec donatio,

Laym. cit. c. 12. nu. 21. Zæsius ff. h. t. num. 136.

TITVLVS XXV.

DE PECULIO CLERICORVM.

Postquam de alienationibus, & speciebus quibusdam contractuum hætenus dictum fuit, idque ob eum maximè finem, ut appareret, an, & quomodo Prælati, & alij Clerici alienare, contrahere, & donare possint: nunc subiungitur iste Titulus de peculio Clericorum; quia id necessarium erat, ad exactè cognoscendum, an, & quatenus Clerici de peculio suo disponere possint, sive per contractus inter vivos, sive per ultimas voluntates, de quibus Tit. seq.

I.

Peculium sic dictum, quasi pusilla, seu parva pecunia, aut patrimonium pusillum, *l. Depositi; §. §. Peculium, ff. de peculio.* Accipitur, vel latè, vel strictè, & propriè, ut notat *Abb. Panorm. ad Rubric. h. t. post Gl. Ad Rubric. ff. h. t.* Peculium latè acceptum significat potissimum patrimonium alicujus, qui à potestate patria, vel dominica est liberatus: strictè verò acceptum, est portio patrimonij, quod sub alterius potestate existens, videlicet filiusfam. vel servus, permissu patris, vel domini separatim à rationibus patris, vel domini, tanquam proprium habet, & possidet, deducto inde, si quid patri, vel domino debetur, prout sumitur *ex cit. l. Depositi; in fine.*

Est autem peculium filijfam. quadruplex, profectitium, adventitium, Castrense, & quasi Castren-

se, ut docet *Bart. ad Rubric. ff. de peculio, Abb. ad Rubric. h. t. num. 1.* Profectitium est, quod proficitur à patre, filioque obvenit ex bonis paternis, vel ab alio, sed patris intuitu: & hoc pleno jure, tam quoad proprietatem: quàm usumfructum ad patrem spectat, & ad illum revertitur, *§. Igitur Instit. Per quas personas cuique acquirit.* Adventitium peculium est, quod advenit filio aliunde, quàm ex re patris, vel intuitu patris, ut donatione matris, vel cognatorum, vel successione eorum: vel quod proprià industria, aut ex prospera fortuna filius acquirit: & in his bonis, hodierno jure, proprietatem filio, patri verò usumfructus, dum vivit, acquiritur, per se, & regulariter loquendo, *cit. §. Igitur, & l. Cum oportet; 6. C. de bonis, quæ liberis, & c.* Castrense peculium est, quod filiusfam. acquirit in castris, sive bello, vel intuitu militiæ, & in hoc filius plenum jus, tam quoad proprietatem, quàm quoad usumfructum,

X x 3

ctum,

etiam, habet, & de illo liberè disponere potest, tanquam paterfamilias, *cit. l. Cum oportet*. Quali Castrense peculium est, quod acquirit filius ex advocacy, seu causarum patrocinio, ex publico munere, & actione aliqua, ex professione liberalium scientiarum: & hoc peculio Castrensi æquiparatur, & eodem jure censetur, *cit. l. Cum oportet*. Porro hoc loco peculium latè accipitur pro patrimonio Clericorum, *Abb. cit. loc.*

II. Norandum 2. Triplex est peculium Clericorum, seu Beneficiorum secularium, ut docet *Navarr. tract. de reat. Ecclesiastic. q. 1. Monito; 19. Vasq. tract. de reat. Ecclesiastic. c. 1. §. 2. dub. 1. n. 16. & 17. Less. Lib. 2. de justit. c. 4. num. 35. Laym. Lib. 4. tract. 2. c. 3. num. 1. & alij Dd. passim*. Primum est patrimoniale peculium, sive bona patrimonialia, quæ Clericis ex hereditate, donatione, vel alijs contrahibus, vel arte, ac propriâ industriâ: non autem intuitu Ordinis, vel Ministerij Ecclesiastici, obveniunt, perinde ac alijs Laicis. Alterum est peculium quasi Castrense, sive bona quasi patrimonialia, quæ Clerici acquirunt, non ratione Beneficij: sed Officij, & Ministerij Ecclesiastici, ut præmia, ac stipendia laboris sui, v. gr. celebrando, prædicando, confessiones audiendo, Sacramenta administrando, Vicarium temporalem obeundo: quod etiam pertinent funeraria, & secundum quosdam distributiones quotidianæ, quæ dantur illis, qui Divinis Officiis interfunt. Tertium est peculium Profecitium, eorum scilicet bonorum, quæ sunt merè Ecclesiastica; quia secundum originem suam ad Ecclesiam pertinent: sed à Prælati Ecclesiasticis postea specialiter assignata sunt Clericis, tanquam Beneficium, sive stipendium, ob spirituale ab eis præstitum officium: cujusmodi sunt annui redditus, seu proventus, qui percipiuntur ex fundis, seu prædiis, & bonis Ecclesiasticis, ratione Decanatus, Canonatus, vel Titulo alterius Beneficij Ecclesiastici: item ex decimis Parochiarum, &c. & de his bonis Clericorum agitur potissimum hoc Tit.

§. I.

An Clerici sint veri domini bonorum, ac reddituum Ecclesiasticorum, quos ratione Beneficij percipiunt, etiam superfluum: an verò sint eorum administratores tantum?

III. In hac re certum est primò, quod Clerici Beneficij secularis sunt veri domini bonorum suorum patrimonialium, & de illis liberè disponere possunt, tam intervivos: quam per ultimam voluntatem, non minùs, quam Laici, ut ex communi docet *Less. c. l. num. 36. & constat ex c. Quia nos; 9. de testam.* Ratio est, quia per Ordinem, vel Clericatum non fiunt incapaces dominij, neque eo se abdicant, neque etiam se obligant ad bona sua patrimonialia, in pauperes, vel pias causas eroganda, &

Clericos posse habere bona propria constat ex c. *Corrè; 18. caus. 12. q. 1.*

Certum est secundò, quod Clerici habeant etiam verum, & absolutum dominium bonorum, quæ si patrimonialium, quæ in Clericatu acquisiverunt: sed non intuitu Ecclesiæ, seu ex Titulis, & Beneficiis Ecclesiasticis, ac proinde de illis liberè, & arbitrato suo, non tantum inter vivos: sed etiam per Testamentum, & mortis causâ disponere possunt, sicut de bonis patrimonialibus, ut ex communi docet *Navarr. c. l. num. 2. Less. c. l. num. 37. & alij c.* Ratio est, quia Clerici hujusmodi bona accipiunt, tanquam stipendium, & mercedem laboris, ac operis, sine ullo onere, aut pacto expresso, vel implicito, ea distribuendi in pauperes, vel expendendi in alios pios usus: ergo non minus pleno jure dominij ea sibi acquirunt Ministri Ecclesiastici, tum curati, tum non curati, ita, ut liberè disponere possint, quam Officiales Laici, v. gr. Judex, Tabellio, Advocatus, cum non sint deterioris conditionis, quam illi, & dignus sit mercenarius mercede sua, *Luc. c. 10.* Nec refert, quod hæc stipendia interdum excedunt laborem, ac operam præstitam; quia liberè, & absolute à fidelibus ijs donantur. Relat ergo quæstio solum de fructibus, seu redditibus Beneficialibus, sive illis bonis, quæ Clerici, ratione Beneficij, tanquam fructus consequuntur.

IV. Assertio 1. Episcopi, Canonici, & Rector Ecclesiarum, aliique Clerici Beneficij acquirunt dominium fructuum, seu proventuum, quos ex prædiis, seu bonis ad Ecclesiam, cui servant, pertinentibus, vel ex decimis percipiunt, itaque pleno jure ad illos spectant, quoad illam partem, quæ ipsis ad honestam vitæ sustentationem est necessaria, ita quidem, ut si Clericus Beneficiarius de redditibus necessariis ad vitam, & decentem sustentationem aliquid propriâ parsimonia sibi detrahat, possit de illo arbitrato suo, dum in vivis est, disponere, etiam ad causas profanas, sicut de bonis patrimonialibus, ut cum *S. Thoma 2. 2. q. 185. art. 7. in corp.* docet *Covarr. in c. Cum in officiis; 7. nu. 2. de testam. Navarr. de reat. Ecclesiastic. q. 1. Monito; 43. Less. cit. c. 4. num. 39. Laym. Lib. 4. tract. 2. c. 3. n. 2. & in dis. Can. de alien. rer. Eccles. Theol. 15.* Ratio est, quia hujusmodi redditus Beneficiales, quatenus ad honestam, ac decentem sustentationem, considerant dignitate, ac statu Clerici, laboribus quoque, ac meritis illius erga Ecclesiam, ijs indiget, sunt ipsi, ut stipendium justum, debiti, juxta c. *Cum secundum; 6. de præbend.* ideoque quæ ex illis redditibus per propriam parsimoniâ, ac veluti industriam collecta pleno, & absoluto jure dominij ad ipsum pertinent, & per consequens etiam liberè de illis disponere potest, quippe quos, sine cujusquam injuria (reservatis etiam bonis, quæ habebat, patrimonialibus) absumere potuisset. Idque extenditur etiam ad Prælatos, & Beneficiarios Regulares, ut & ipsi, quod ex redditibus Beneficialibus ad decentem sustentationem ipsis assignatis, parcius vivendo, acquisiverunt, id ad quoscunque usus, etiam liberaliter inter vivos donando, applicare, & absumere, ex benigna concessione Ecclesiæ, & SS. Canonum, possint; quia licet propter votum paupertatis, non sint capaces domini

quini redituum beneficalium acquirendi, libera tamen, & plena eorum administratio, quatenus decentem vitam sustentationem non excedunt, ipsis competere: quare cum residuum ex illis in proprios usus, ac sustentationem iuste potuissent absumere, etiam alijs illud donare possunt, *Navarr. cit. q. 1. Monito; 8. & 33. Sanch. Lib. 6. Moral. c. 6. num. 14. Laym. cit. c. 3. n. ult. & cit. Thes. 115.*

V. Assertio 2. Probabilius est, quod Clerici Beneficarii faculares non sunt meri dispensatores, seu administratores: sed acquirunt dominium reddituum beneficalium, etiam superfluum, qui scilicet ad decentem sustentationem Clericorum necessarii non sunt, & supra labores, ac merita eorum: licet hoc dominium eorum sit restrictum, ac limitatum, quia obligationem annexam habet, sive ex iustitia, sive ex alia virtute, aut precepto expendendi huiusmodi redditus in pios usus, de quo §. seq. Ita cum *S. Thom. c. l. docet Covarr. in cit. c. Cum in officiis; n. 3. Mol. tract. 2. dis. 143. n. 3. Garc. tract. de Benefic. p. 2. c. 1. n. 1. Laym. cit. c. 3. n. 3. contra Navarr. & plures alios.* Sed probatur hæc assertio ex c. unic. de Cleric. non resid. in 6. Ubi dicitur, quod Clericus, sine iusta, & rationabili causa, absens à Divinis Officiis, distributionum receptarum dominium non acquirat, nec faciat eas suas. Ex quo aperte inferitur à sensu contrario, quod si Clericus sit præsens, dominium illarum acquirat, easque suas faciat; quia alioqui pena, seu privatio dominij infligetur, ob absentiam, seu negligentiam, locum non haberet, & exceptio firmat regulam in alijs casibus non exceptis, juxta vulgatum axioma. Consentit Concilium Trident. Sess. 22. c. 3. de reform. Et quamvis ibid. & in cit. c. unic. lermo tantum sit de distributionibus quotidianis, quæ numerantur inter bona quasi patrimonialia, ideòque Clericus non tenetur eas expendere in usus pios, nec prohibetur dare consanguineis, etiam divitibus: ex eo tamen, quod Clerici acquirant dominium distributionum quotidianarum, rectè inferitur, illos etiam acquirere dominium omnium fructuum, seu reddituum beneficalium; quia de his eodem modo loquitur Concilium Trident. Sess. 23. c. 1. de reform. ubi dicitur, Clericos non residentes, pro rata absentiae, fructus suos non facere: & Sess. 24. c. 12. de reform. statuitur, quod si Canonicus, vel Beneficiatus curam animarum, vel dignitatem habens, non faciat publicam professionem fidei, intra duos menses, fructus non faciat suos. Item Beneficium ultra tres menses absentem, primo anno, privandum esse dimidia parte fructuum, quos ratione etiam prebendæ, ac residentiae fecit suos, & si iterum negligens sit, privandum esse omnibus fructibus, quos eodem anno lucratus fuerit: At verò fructus facere suos, & lucrari, aperte significat dominij acquisitionem. Idemque probatur ex c. Quatuor; 27. caus. 12. q. 2. ubi de divisione reddituum, & oblatorum à fidelibus cuilibet Ecclesiæ in quatuor portiones jam dudum ante facta dicitur, quarum sit una Pontificis (sive Episcopi) altera Clericorum, tertia pauperum, quarta Fabricis applicanda: dicitur ergo tota quarta esse Clericorum, & non solum sustentatio decens, & congrua. Idem denique etiam colligitur ex c. 2. de fideliss. ubi præcipit S. Pontifex, ut creditoribus

Clerici ex redditibus Beneficiorum satisfiat: quod argumentum est, Clericum habere dominium ipsorum reddituum, alioqui enim injustè ipsis satisfaceret ex rebus alienis. Ratio est, quia cum Clerici Beneficiarii omnes redditus Beneficiorum suorum promiscuè percipiant, & quidem eodem Titulo Beneficij, sicut sunt domini eorum, qui ad ipsorum sustentationem sunt necessarii, ita etiam superfluum: quamvis cum obligatione superfluos expendendi in usus pios, quæ tamen est obligatio solum personalis: sicut si alicui centum aurei dantur ad peregrinationem instituendam, eo modo, & pacto, ut quod superest pauperibus largiatur, is acquirat quidem dominium centum aureorum, cum obligatione tamen, quod superfluum, pauperibus dandi, *Laym. cit. c. 3. nu. 3. §. Ad primam.*

Porro bona, & redditus Ecclesiastici à SS. Patribus dicuntur esse pauperum, non propriè, sive quoad dominium, ac proprietatem: sed quoad debitum, sive obligationem erogandi illos pauperibus, quatenus necessariam, ac decentem sustentationem excedunt, ut passim tradunt Dd. apud *Fagnan. in c. ult. n. 4. & §. h. t.*

§. II.

Utrum Clerici Beneficarii ex Lege iustitia teneantur redditus superfluos Beneficiorum erogare in pios usus: an verò ex alia Lege, vel precepto, sine onere restitutionis?

VI. Duplex est sententia: prima est omnium ferme Canonistarum, & plurimorum Theologorum, præsertim antiquorum, teste *Navarro tract. de reddit. Eccles. q. 2. Monito; 7. num. 1. & ex recentioribus Theologis sequitur Tanner. Tom. 3. dis. 4. de justit. q. 6. dub. 8. num. 215.* ubi ait, illam esse multò probabiliorē, imò speculativè, & ex propriis principiis unicè veram. Eandem etiam tanquam absolute veram amplectitur *Laym. cit. c. 3. num. 3. & in cit. dis. Thes. 115. & seqq.* Qui omnes tenent, Prælatos aliòsque Clericos Beneficiarios ex iustitia obligatos esse ad redditus, quos ex bonis Ecclesiasticis tanquam fructus Beneficiorum percipiunt, & qui ultra congruam vitam sustentationem supersunt, in pauperes, vel alias causas pias expendendos esse: alioqui si in profanos usus illos consumplerint, ipsos Clericos obligari ad restitutionem faciendam ex alijs eorum bonis, & consequenter etiam illis, quibus ex huiusmodi redditibus donationes sunt factæ. Quæ sententia non tantum est valde probabilis, & SS. Canonibus admodum conformis: sed etiam tanquam tutior omnibus Beneficariis in praxi consulenda est, ut fateretur etiam *Less.* licet aliàs contrariam sententiam sequatur.

VII. Probatur primò, quia id satis aperte indicant SS. Canones c. *Quia tua; 8. in fine, c. Episcopi; 19. c. Res Ecclesiæ; 26. caus. 12. q. 1. c. Similiter; 8. c. Quia*

c. *Quia juxta*; § 9. ubi res Ecclesiæ dicuntur esse vota fidelium, pretia peccatorum, & patrimonium pauperum, c. *Revertitur*; 65. c. *Decimæ*; 66. *caus.* 16. q. 1. c. *Quod autem*; 3. *caus.* 23. q. 7. in quibus locis habetur, quod redditus Beneficiorum dentur Clericis, ut superflua erogent pauperibus. Consentit *Concil. Trident.* Sess. 25. c. 1. *de reform.* Ubi Episcopis interdictum, ne ex redditibus Ecclesiæ consanguineos familiarésve suos augere studeant, cum & Apostolorum Canones (*Can. 39. & Can. 75.*) prohibeant, ne res Ecclesiasticas, quæ DEI sunt, consanguineis donent: sed si pauperes sint, ijs ut pauperibus distribuant. Et paulò post: Quæ verò de Episcopis dicta sunt, eadem non solum in quibuscunque Beneficia Ecclesiastica, tam secularia, quam regularia obtinentibus, pro gradus sui conditione, observari: sed & ad S. Rom. Ecclesiæ Cardinales pertinere decrevit. Hoc autem decretum Tridentinum haud æquum foret, si Clerici Beneficiorum absolutum dominium haberent reddituum Ecclesiasticorum, etiam superfluum, si quidem qui absolutè dominus est, rerum suarum moderator est, & de ijs, suo arbitratu, disponere potest, *Laym. in cit. dis. Theol.* 116.

VIII. Probatur secundò, cui datur aliquid eo pacto, & modo, siue cum onere dandi illud, vel partem ejus alteri, is ex iustitia tenetur illud alteri dare, ita, ut si in alios usus impendat, vel inutiliter absumat, ad restitutionem sit obligatus, ut si v. gr. donentur alicui centum aurei Romam profecturo: eo modo, ut quod supra necessarias itineris expensas, pro suo statu, reliquum fuerit, in pauperes eroget, ut constat ex l. 1. 2. & 3. c. *de donat. quæ sub modo*, &c. talis enim modus donationi, vel alteri contractui adjectus incontinenti, quamvis eum non suspendat, sicut propriè dicta conditio: obligationem tamen, & actionem ex iustitia parit, ut vel modus impleatur, vel quanti interest, eum impletum non esse, præstetur: imò etiam quandoque datum revocari potest, *cit. l. 1. & 2. c. eod.* & docet *Navarr. tract. de rebus Eccles. q. 1. Monito*; 42. n. 6. & q. 2. *Monito*; 7. num. 4. & 12. At verò fideles non nisi sub hoc modo, & sub hoc tacito pacto, seu onere annexo, tam abundantes redditus Ecclesiasticos fundarunt, & Prælati, aliisque Beneficiariis assignarunt, ut quæ eorum honestæ, ac decenti sustentationi supererunt, in pauperes, vel alios pios usus erogentur, ut patet ex SS. Canonibus supra allegatis. Ergo licet omnium reddituum Beneficiorum dominium acquirant Prælati, & alij Beneficiarii, tamen cum hoc onere illud accipiunt, ut quod superest, in pios usus expendant, adeoque si id non faciant, ex iustitia ad restitutionem teneantur, *Laym. cit. Theol.* 121.

IX. Probatur tertio, omnes Dd. etiam qui contrariam sententiam tenent, fatentur, Clericos Beneficiarios graviter, seu mortaliter peccare, si redditus Ecclesiasticos superfluos, in notabili quantitate, non in pauperes, vel alios usus pios: sed in profanos expendunt. Jam ergo, vel peccant contra Legem charitatis, & misericordiæ: vel contra virtutem Religionis, aliud enim non videtur assignari posse. Non contra Legem charitatis, & misericordiæ:

tam quia hæc Lex non obligat sub peccato mortali, ad subveniendum pauperibus, nisi in extrema, vel saltem gravi necessitate constitutis, ut cum *S. Thom.* 22. q. 32. art. 5. docent communiter Theologi. Potest autem fieri, ut in aliquo loco, vel Provincia nulli sint pauperes, qui gravem necessitatem patiuntur, vel si sint, ut illis per Magistratum, vel alios jam sit provisum: tali ergo casu, non potest dici, quod Clerici ex charitate, & misericordia sint obligati, ad erogandum superfluos redditus pauperibus, & tamen adhuc peccant mortaliter, si in profanos usus expendant, ergo contra aliam Legem, quàm charitatis, & misericordiæ. Tum quia Laici sæpe abundantiores redditus habent, eosque superfluos, quàm Clerici, & tamen non obligantur, generatim loquendo, sub peccato mortali, ad erogandos eos in pauperes, vel alios pios usus, sicut Clerici secundum Canones: quare non potest dici, quod Clerici ex sola charitate, & misericordia obligentur sub peccato mortali, ad largiendam superflua pauperibus, ubi Laici tantum obligantur sub peccato veniali; quia ob circumstantiam personæ, vel status, non augetur peccatum contra misericordiam, ut quod in Laico tantum est peccatum veniale, in Clerico sit mortale, ut docet *S. Thom.* 12. q. 186. art. 10. aliunde ergo provenire debet illa gravis obligatio Clericorum, *Navarr. cit. tract. q. 2. Monito*; 7. & 8. & 27. n. 1. *Laym. cit. dis. Theol.* 120. Tum denique, quia vel portio illa quarta, quæ olim pauperibus ex redditibus Ecclesiasticis fuit assignata, aliunde illis obvenit, vel fuit cum Episcopi aliorumque Clericorum Beneficiorum portione permixta. Si primum, non est, cur Episcopi, & Clerici ex portione sua, tam graviter obligentur ad dandum superflua pauperibus, cum his jam aliunde fuerit prospectum. Si secundum (quod etiam præsumendum est, quando Episcopi, aliique Prælati, Canonici, & Beneficiarii abundantes redditus habent: pauperum verò, & Fabricæ Ecclesiæ portiones, vel nullæ sunt, vel exiguæ) tum sequitur, quod ex Legge iustitiæ obligantur, ad eroganda superflua pauperibus, vel ad Fabricam Ecclesiæ, cum idcirco tam abundantes redditus Prælati, aliisque Beneficiariis sunt assignati, *Laym. c. l.*

X. Sed neque secundum dici potest, quod Clerici, si expendant redditus Ecclesiasticos superfluos in usus profanos, peccant solum contra virtutem Religionis, ut censet *Card. Lugo Tom. 1. de iustit. dis. 4. Sec. 2. num. 16.* ubi ait: hæc obligatio erogandi bona superflua in pauperes, oritur, non ex solo jure humano: sed naturali, quæ non tam est eleemosynæ faciendæ: quàm prohibitio dissipationis orta, non tam ex conditione personæ: quàm ex qualitate, & conditione ipsorum bonorum, quia nimirum res DEI sunt, ut ait *Tridentinum*. Et quamvis Ecclesiæ sint donata à fidelibus, sine ullo pacto, & conditione, ideoque validè possit de illis disponere, ad quemcunque usum: ipsa tamen bonorum conditio, & qualitas facit, ut indecens, & turpe sit, ea expendere aliter, quàm in res pias, & DEO gratas, ad cuius obsequium, & honorem sunt donata. Hactenus Lugo.

XI. Verum

XI. Verum contra est primò. Si bona Ecclesiastica ex institutione & natura sua, hoc ipso, quod ad Dei cultum & honorem oblata, & donata sunt à fidelibus, non debent aliter applicari, & impendi, nisi in pios usus, sequitur, quod fideles fundatores non voluerint, nec potuerint illa aliter donare Ecclesiae, nisi congruenter ipsi naturae & primae institutioni talium bonorum, adeoque cum tacito pacto & opere quodammodo imbibito in ipsa prima institutione eorum, ut non nisi in pios usus expendantur, & per consequens qui aliter illa expendunt, non tam contra virtutem Religionis: quam contra iustitiam peccant, quia expendunt illa contra praesumptam voluntatem fidelium fundatorum, & modum ac pactum, non quidem expressum, sed tacite subintellectum, quo ea Ecclesiae donata sunt, & ab illa acceptata.

Deinde bona Ecclesiastica, eorumque redditus, secundum se & intrinsecam naturam suam, sunt res merè temporales, sicut bona & redditus laicorum, neque enim sunt res sacrae & benedictae, sicut calices & alia vasa, vel vestes sacrae: ergo applicatio illorum ad usus profanos, non est gravis abusus contra virtutem Religionis: alioquin neque ii redditus Ecclesiastici, quos Beneficiarius propria parsimonia collegit, possent expendi in usus profanos, si id foret contra naturam illorum, cum sint ejusdem omnino naturae, & rationis cum aliis Ecclesiasticis redditibus superfluis, qui excedunt necessariam & decentem sustentationem Clerici, quod tamen neque ipsi adversarii admittunt: ergo sicut redditus beneficiales per propriam parsimoniam collecti expendi possunt in usus quoscunque, etiam profanos: ita etiam expendi poterunt redditus superflui in usus profanos, quantum quidem est ex natura praecise ipsorum bonorum, quae secundum se merè temporalia sunt. Quare ideo solum grave peccatum est, hujusmodi redditus & bona superflua expendere in usus profanos, quia à fidelibus fundatoribus sunt oblata Deo, & Ecclesiis donata, ultra necessariam sustentationem Clericorum, eo pacto & onere, ut in casus pios, & non profanos expendantur. Nam seclusa hac obligatione iustitiae, non apparet, cur erogatio horum bonorum in usus profanos sit gravis culpa: cum dissipare bona propria ac temporalia, quae absoluto jure domini ad aliquem spectant, sine ullo annexo expresso, vel tacito pacto, vel onere dandi illa aliis, non nisi vitium prodigalitatis sit, quod ex se & obiecto suo, si per illud iustitia non laedatur, grave seu mortale peccatum non est, etiam in magna quantitate, ex communi & certa omnium Theologorum sententia. Et sic patet responsio ad fundamentum Lugonis.

XII. Probatur quartò à posteriori, quidquid Episcopus seu Praelatus, vel alius Rector Ecclesiae aut Beneficiarius ex redditibus Ecclesiasticis, post consecrationem, aut ordinationem suam, acquisivit, de eo testari, seu per ultimam voluntatem disponere non potest: sed moriens Ecclesiae suae relinquere debet, ut habetur in c. 3. h. r. nec quidem ad pias causas, ut patet ex dicendis *Tu. seq.* hujus autem prohibitionis alia causa reddi non potest: nisi quia ea, quae intuitu Ecclesiae, sive Titulo Ecclesiastico acquisita sunt, inter bona profectitia numerantur, ideoque post mortem Clerici Beneficarii, ipsi Ecclesiae, unde profecta sunt, reservata manent, ad instar peculii

profectivi filii familias, cujus bona ad patrem redire debent, à quo profecta, vel cujus intuitu acquisita sunt.

Ex quo sequitur, quod Clerici Beneficarii non habeant dominium reddituum beneficialium superfluum omnino absolutum, sed restrictum, & limitatum, cum annexo onere & obligatione dispensandi illos fideliter, & in pios usus in vita, & post mortem relinquendi illos Ecclesiae: alioquin si omnino absolutum dominium illorum haberent Beneficarii, & non gravatum, sine ullo onere & obligatione iustitiae, expendendi illos redditus in usus pios, injuriam ipsis faceret Ecclesia, illos redditus sibi vendicando post mortem, & potestatem de illis testandi Clericis adimendo: *Nihil enim est, quod magis hominibus debeatur, quam ut supremæ voluntatis liberum, quod iterum non reddit arbitrium, iis relinquatur disponendi de bonis suis, l. 1. c. de SS. Eccles.* Unde nullus, qui absoluto jure est dominus bonorum, sine ullo gravamine, aut onere annexo, (uti sunt fidei commissarii) prohibetur de illis testari, nisi ob gravissimas culpas, vel ob defectum ætatis, aut judicii, aut potestatis administrandi bona sua, vel illa alienandi: ideoque etiam immerito auferetur Clericis Beneficiariis hæc facultas testandi, si absolute essent domini reddituum beneficialium superfluum, sine prædicto onere annexo, *Laym. cit. c. 3. n. 6. & in cit. dis. Theol. 122.*

XIII. Denique non potest etiam talis obligatio oriri ex solo præcepto, sive Jure Ecclesiastico, quia nulum extat tale Jus, ex quo solo id colligatur, nam & antiqui Canones, & Concilium Tridentinum fundant se in eo, quia res Dei sunt, & patrimonia pauperum, ergo agnoscunt obligationem fundatam in ipso jure naturæ ac Divino. Secundo, si solum oritur ex Ecclesiae præcepto hæc obligatio, posset Papa in eo dispensare, & sic dispensatus posset licite expendere redditus superfluos in usus profanos, quando autem, unquam talis dispensatio emanavit à Sede Apostolica? Tertiò, posset hæc obligatio per contrariam consuetudinem tolli, sicut potest contra alia præcepta, merè humana, legitime præscribi. Confirmatur, quia alias sequeretur, quod ideo tantum sit malum, & illicitum applicare redditus superfluos Ecclesiasticos ad usus profanos, quia id prohibitum est ab Ecclesia, & non ideo prohibitum ab Ecclesia, quia per se malum est, & illicitum, ut patet ex *Concil. Trident. c. 1.* quod se fundat in eo, quia res Dei sunt, ideoque per se malum est res Deo donatas, & ab eo acceptatas ita dissipare.

XIV. Altera sententia est, quod post divisionem bonorum & reddituum Ecclesiasticorum in quatuor partes seu portiones, (quarum una Episcopo, altera aliis Clericis, tertia Fabricæ Ecclesiae, quarta peregrinis & pauperibus fuit assignata in c. *Vulterran.* 25. & pluribus seqq. caus. 12. q. 2.) & post institutionem & erectionem Beneficiorum, Clerici Beneficarii fiant absoluti domini omnium reddituum, pro parte sua sibi assignatorum, ita ut quamvis partem excedentem necessariam, & decentem sustentationem in profanos usus expendant, tamen ad restitutionem pauperibus, vel aliis piis causis non teneantur: peccant tamen mortaliter, sive contra charitatem & misericordiam, sive contra virtutem Religionis, aut præceptum Ecclesiae, si superfluos proventus in notabili quantitate in profanos sive non pios usus expendant.

Yy

Hæc,

Hæc, inquam, sententia hodie communi usu & consuetudine est recepta, ideòque in praxi damnari non potest, sed ob Dd. auctoritatem est probabilis, quam ex Canonistis docet Covarr. in c. Cum in officiis; 7. n. 3. de testam. Garc. Tract. de Benef. p. 2. c. 1. n. 5. & 6. Barb. l. 3. Jur. Eccles. c. 17. n. 10. & seqq. Tamburin. de Iure Abbat. Tom. 3. dis. 11. q. 15. n. 8. & seqq. & novissimè Fagnan. in c. ult. h. t. n. 2. & seqq. Eandem sententiam etiam tenent plerique Recentiores Theologi, Molin. tr. 2. de iust. dis. 114. Aror p. 2. Instit. mor. l. 7. c. 8. q. 2. Less. l. 2. c. 4. n. 43. & seqq. Vasq. lrr. de reit. Eccles. c. 1. §. 2. dub. 1. n. 27. & seqq. & alii Recent. pro qua citatur etiam S. Thom. 2. 2. q. 185. in corp. qui tamen id clarè non dicit, ideòque pro prima sententia ab aliis allegatur. Fundamentum huius sententiæ est primò, quia licet constet bona Ecclesiastica esse donata à fidelibus Ecclesiis ad honorem, & cultum Dei, & eo fine, ut reditus, quos ex illis percipiunt Clerici, ad honorem Dei, & pios usus expendant: non tamen constar, nec solidè probari potest, quòd illa data sint hoc modo, seu pacto, vel cum onere isto, ut pars superflua expendatur in pauperes, vel alios pios usus, ideòque cum Clerici sint absoluti dominialium reddituum, valida est eorum distractio, etiam in profanos usus expendantur, & consequenter ad restitutionem non sunt obligandi, nec expendentes, nec accipientes; cum restitutioni non sit obnoxium, nisi quod alienum est, vel alteri ex iustitia debitum, nec dominus, etiam si re propria abutatur, ad restitutionem teneatur. Secundò, SS. PP. & SS. Canones, qui dicunt Clericos esse tantum dispensatores bonorum Ecclesiasticorum, quippe quia spectant ad pauperes, procedunt secundum illud tempus, quo reditus Ecclesiarum principaliter erant deputati pro subsidio indigentium, & bona Ecclesiæ nondum erant divisa, & Beneficia erecta; Secus autem dicendum de eo tempore, quo divisio bonorum, & institutio Titulorum Beneficialium facta est, eorumque reditus principaliter deputati sunt in subsidium Ministrorum Ecclesiæ. Tertiò, non constat, quòd pars illa pauperum devenerit, & quòd permixta sit cum parte Episcopi & Clericorum, verisimile enim est, quòd ex illa nova Beneficia sint instituta, cum appareret pauperibus jam aliunde prospectum esse à fidelibus; vel quòd ex illa Templà ædificata, Hospitalia & Seminaria erecta fuerint; vel quòd auctoritate S. Pontificis, ob graves causas, illa pars pauperum Clericis adjuncta sit, postquam constabat pauperibus aliunde non deesse subsidium: ergo in dubio Episcopi & Clerici non sunt obligandi ad restitutionem ex hoc capite, quòd pars pauperum cum parte illorum fuerit confusa. Quartò, Ecclesia non rescindit donationes, quas Clerici ex abundantibus redditibus Ecclesiæ faciunt consanguineis, vel quas in alios profanos usus expendunt, quòd tamen facere deberet, si huiusmodi reditus ex iustitia pauperibus, vel aliis pios usibus applicari deberent. Verùm quòd restitutio talium bonorum & reddituum ordinariè non fiat, id oritur partim ex eo, quòd sæpè satis discerni non possint bona & reditus superflui ab aliis, cum Clerici Beneficiati omnes reditus suorum Beneficiorum promiscuè percipiant: partim quia ista obligatio restituendi per oppositionem contrariæ sententiæ, quæ negat illam obligationem, & ob auctoritatem tot Dd. probabilis est, in praxi impeditur, ideòque neque Ecclesia præcipit, ut notavit Tan-

ner, cit. dub. 8. n. 232. Ad reliqua autem fundamenta patet responsio ex dictis.

XV. Porro ex hæcenus dictis deducuntur quedam corollaria. Primò, Clericos habentes patrimonium posse illud reservare, vel in alios usus, quos voluerint, expendere, & reditus suorum Beneficiorum in proprios usus erogare, vel si ex bonis patrimonialibus vixerint, compensatione uti, & tantundem ex redditibus Beneficiorum accipere, & detrahere, quia hæc est quedam compensatio, Less. cit. c. 4. n. 33. & fructus probat Fagnan. in cit. c. ult. n. 6. & seqq. Barbos. cit. l. 17. n. 26. & alii communiter, nemo enim tenetur propriis stipendiis militare, etiam si dives sit, c. Urbanitatem; 45. in fine caus. 1. 2. q. 2.

Inferitur secundò. Quòd Clerici possint elargiri Ecclesiasticos reditus superfluos iis, qui quamvis habeant necessaria ad victum: non tamen habent sufficientiam ad decentiam statûs, & pro conditione, ac qualitate personæ, unde etiam de iis donare possunt consanguineis & familiaribus, quantum requiritur ad decentiam statûs illorum, ut docet S. Thom. 2. 2. q. 32. art. 6. Navarr. Tract. de reitib. Eccles. q. 1. monit. 27. Molin. tr. 2. dis. 146. n. 5. Fagnan. c. l. n. 18. & 19. & tumitur ex can. studeat 39. ibi: Præcipimus, ut id Beneficium sibi & Ecclesiæ suæ concedatur; quòd & ipsi sui sufficienter possint habere suæ sustentationis solatium.

Inferitur tertiò. Beneficiarium posse ex redditibus Beneficii alere liberos, non tantum legitimos: sed etiam spurios, & illegitimos, & consequenter dorm dare filiæ etiam spurix; quia dos succedit in locum alimentorum, si aliunde non habeat, unde eos alat, nec liberi propria bona sufficientia habeant, tum enim est opus pietatis & misericordiæ erga liberos, Molin. cit. dis. 146. n. ult. Aror p. 2. lib. 7. c. 10. q. 10. Laym. cit. c. 3. n. 4. Barb. c. l. n. 35. & 39. Quin imò etiam Beneficiarius, qui patrimonialia bona habet, potest et bonis Ecclesiasticis filium suum alere, vel etiam matrem suam, aut alium consanguineum, et si pater ipsius posset illi sumptus ad studendum subministrare; cum enim ad id non teneatur pater, filius est verè egenus cum propria bona non habeat, Navarr. l. 3. Tit. 1. consilia Laym. c. l. n. 5. Inferitur quartò, nomine pauperum in hac materia intelliguntur, non tantum ipsi pauperes sed etiam omnia opera pia, quæ in cultum Dei tendunt, secundum S. Thom. c. l. ad 2. Navarr. cit. tr. de reit. q. 1. monit. 20. n. 1. Fagnan. c. l. n. 22.

Inferitur quintò. Clericus ex redditibus Ecclesiasticis potest remunerare accepta servitia, & Beneficiarius, quia censetur rei debitor per solutio, aliàs enim incideret vitium ingratitudinis, Navarr. cit. q. 1. monit. 36. Fagnan. c. l. n. 21. Inferitur sextò, Beneficiarius potest ex Beneficii sui redditibus expendere, non tantum necessaria ad sustentationem suam, & familiæ: sed & ea, quæ decere conditionem personæ suæ videntur, habità ratione generis, gradûs, seu dignitatis, & Ordinis, Navarr. c. l. n. 3. Fagnan. c. l. n. 17.

Inferitur septimò. Is qui percipit pensionem et aliquo Beneficio, debet, quòd ultra decentem statum superest, etiam expendere in pauperes, aut alia pietatis opera, quia pensio æquiparatur Beneficio, Navarr. cit. q. 1. monit. 32. n. 2. & 3. Barbos. c. l. n. 33. quavis plures apud eundem oppositum teneant, quòd admitti potest de pensione, quæ non conceditur in titulum Beneficii.

§. III.

Ad quem pertineant bona acquisita à Clerico Beneficiario, & meliorationes factæ in rebus Ecclesiæ: num ad Ecclesiā, an verò ad ipsum Beneficiarium?

» XVI. Assertio 1. Si Prælatus vel Rector Ecclesiæ, alijsve Beneficiarius, cum promotus fuit ad Ecclesiasticum Ordinem (nempe ad Prælatum, Parochiam, vel aliud Beneficium, quod occasione Ordinis habet) nihil vel parum patrimonii habeat, tum præsumendum est, prædia, sive bona ab ipso postea emptā, ex rebus Ecclesiasticis emptā fuisse, adeoque ad Ecclesiā, ad quam nihil habens promotus fuit, spectare, prout statutum habetur in *C. Investigandum*; 1. h. t. quod est desumptum ex Concilio Chartaginensi III. prout refertur in *c. 1. caus. 12. q. 3. Gl. hic V. Debent*, & *Abb. n. 3. Laym. in cit. disp. de rer. Eccles. alien. Thef. 125.* Ratio est, quia cum Prælatus, vel alius Beneficiarius, qui nullum, vel exiguum patrimonium habet, redditus Ecclesiasticos habeat, ex quibus vivere potest, eosque suā industriā augere, non decet, ut negotiando patrimonium acquirat, vel augeat, negotiatio enim Clericis est prohibita, ideo acquisita post promotionem ad Statum Ecclesiasticum præsumendum est, non per negotiationem: sed ex bonis & redditibus Ecclesiæ acquisita esse, sicut ea, quæ uxor acquirat, constante matrimonio, ex bonis mariti acquisita censentur, prout habetur in *l. Quintus Mucius*; 5. ff. de donat. inter vir. & uxor. & *l. Etiam*; 6. C. eod. ne aliqui præsumatur, uxorem turpis questus gratia ea acquisivisse, *cit. l. Quintus*, adeoque ne delictum præsumatur: nam uxores non solent plerumque suo nomine, sive ex propriis bonis negotiari, & patrimonium augere, sed potius res mariti & familiæ diligenter curare, & augere debent.

Aliud verò quoad hoc obtinet in Tutore & Curatore, nam si Tutor pauper tutelam suscepit, ea quæ postea acquisivit, non ex bonis pupilli, sed per propriam industriam acquisivisse censetur, *l. Si defunctus*; 10. C. Arbitrium tutela, quia illi non est prohibita negotiatio, sicut Clerico, & rationem administrationis tutelæ reddere tenetur, *Abb. hic n. 6. & Laym. cit. disp. Thef. 106.*

XVII. Cæterum quod *Gl. in cit. c. 1.* docet, omnia, quæ Prælatus possidet, præsumi de bonis Ecclesiæ acquisita fuisse, generatim loquendo, verum non est, neque id colligitur ex *cit. c. 1.* sed potius contrarium; nam in illo præsumitur, quod Presbyter vel Clericus Beneficiarius acquisiverit ex bonis Ecclesiæ, si tempore promotionis suæ patrimonium nullum habuit, ergo per sensum contrarium, si habuit tunc patrimonium, cessat illa præsumptio, & præsumi debet, illud non acquisivisse ex bonis Ecclesiæ saltem non totum. Quare in hac re generalis regula tradi non potest, sed ex variis conjecturis, & circumstantiis id determinandum est, ut tradit *Abb. in c. 3. n. 3. h. t. Laym. in cit. disp. Thef. 125.* Si enim Prælatus vel Re-

Tomus III.

ctor Ecclesiæ amplum patrimonium habuit, Ecclesiæ autem seu Beneficii redditus tenues fuerunt, tum potius ex propriis, quam Ecclesiasticis redditibus acquisivisse, censei debet. Item si Prælatus, Rector, vel alius Beneficiarius, bona, quæ emit, vel comparavit proprio nomine, ita pacifice aliquamdiu possedit, in dubio pro ipso possessore, ejusque hærede præsumi debet, cum in dubio non sit præsumendum delictum seu dolus, *l. Marito*; 5. 1. ff. Pro socio, ubi dicitur; in dubio præsumendum esse aliquem iuste potius agere, quam injuste, & sumitur ex *c. 1. junct. Gl. caus. 12. q. 5.* Præterea si Prælatus, alijsve Administrator bonorum Ecclesiasticorum, confecto inventario, rationes reddidit administrationis, tum si bona propria habuit, & aliquid acquisivit, quod in rationes non venit, ex propriis id acquisivisse, præsumitur, *Ioan. Andr. in cit. c. 3. n. 2. & Abb. n. 3. h. t.* Denique si constet quidem, quod Beneficiarius sufficiens patrimonium habuerit, sed dubitetur, num ex patrimonio, an verò ex Beneficio bona illa sint acquisita, tunc bona post mortem relicta inter Ecclesiā & hæredes Beneficarii sunt dividenda, secundum quantitatem patrimonii, & proportionem reddituum Ecclesiæ, *Abb. c. l. n. 3. & cor p. 2. lib. 7. c. 9. q. 8.* Idemque dicendum, si Beneficiarius non habuit quidem patrimonium, valde tamen fuit industrius in acquirendis honestis lucris, tunc enim præsumi potest, saltem partem bonorum acquisivisse ex propria industria, idèque bona relicta etiam dividenda sunt inter Ecclesiā, & hæredes: Secus, si nec patrimonium habuit, nec industriam adhibuit, ad lucrandum, & acquirendum, tunc enim præsumptio fiat pro sola Ecclesiā, *Abb. c. l.*

XVIII. Confirmantur hætenus dicta, quia etiam Officiales fisci & Principum, in dubio, non ex bonis fisci: sed ex propriis, ac licite acquisivisse censentur, nisi liquide contrarium probetur, ut ex communi docet *Gl. margin. in l. Defensionis*; 7. C. De jure fisci lib. 10. *Clar. in pract. crimin. §. fin. q. 68. n. 30. Mascard. vol. 3. de probat. concl. 1134. n. 2. & 3.* quia in dubio delictum non est præsumendum: nisi conjecturæ ad sint contra Officialem, ut quia ante officium susceptum fuit pauper, & in eo gerendo negligens, tum enim ex bonis Principis, & intuitu officii acquisivisse censetur, *Masc. c. l. n. 4.* Item ante redditam rationem administrationis suæ, præsumitur Officialis acquisivisse, quæ habet, ex bonis Principis & officio suo: post redditas verò rationes, si ea approbata sint, censetur acquisivisse propriā industriā, *Masc. c. l. n. 5.* Idem ergo similiter dicendum de Clerico Beneficiario, ita tamen, ut contra dictam præsumptionem, quod Prælatus, vel alius Beneficiarius patrimonium non habens, vel exiguum solum, censeatur ditatus ex bonis Ecclesiasticis, admittatur probatio in contrarium; cum non sit præsumptio juris, & de jure, sed conjecturis tantum nitatur, quæ per contrarias urgentiores conjecturas, vel probationes elidi possunt, *Gl. fin. in cit. c. 1. h. t.* Ut si Rectori Ecclesiæ, vel Clerico pauperi postea hæreditas obvenit, vel legata, aut donationes ipsi factæ sint proprio nomine: vel si per honestam negotiationem, vel artem liberalem, v. g. docendo ex Cathedra, Consilia scribendo &c. non pauca lucratus sit, idque ab hærede Beneficarii sit probatum, nam ista acquisita propriā industriā non acquiruntur Ecclesiæ, arg. c. Quia nos; 9. & c. Relatum; 12. de testam.

Ty 2

Abb

Abb. in cit. c. 1. n. 5. sicut etiam si constet, vel probari possit, quæ uxor, constante matrimonio, acquisivit ex donationibus sibi à consanguineis factis, vel ex paraphernis, vel ex negotiatione, marito etiam sciente, facta, cessabit præsumptio, quod ex bonis mariti ea acquisierit, præsertim, si is pauper sit, *Abb. in cit. c. 1. num. 7. Laym. cit. The- si 126.*

XIX. Assertio 2. Quæcunque Episcopus, vel Ecclesiæ Rector, vel alius Beneficiarius comparavit, velemit, non ex patrimonialibus bonis, sed ex bonis & redditibus Ecclesiasticis, vel intuitu Ecclesiæ acquisitis, ea ad Ecclesiam pertinere censentur, & Ecclesiæ relinquere debent, prout habetur in *c. Fixum; 4. caus. 12. q. 5. & in c. Unusquisque; 3. h. t.* Ubi statuitur, ut quicquid Episcopus, vel Rector Ecclesiæ, post consecrationem seu ordinationem suam, acquisierit (occasione sive intuitu Ecclesiæ, *Gl. fin. hic*) propriæ Ecclesiæ relinquat. Ubi *Gl. in princ. & Abb. notant*, quod hic textus intelligi potest, vel de Episcopo, & tunc verbum consecrationis accipiendum est in propria significatione, quia Episcopus propriè consecratur; & verbum Presbyter debet exponi, id est, Episcopus. Vel potest intelligi etiam de quolibet Rectore Ecclesiæ, sive de Presbytero aut Parocho, qui propriè loquendo ordinatur. Idem habetur in *Auth. Licentiam, C. De Episc. & Cleric.* Ubi bona tantum patrimonialia excipiuntur: reliqua verò, quæ intuitu Ecclesiæ, sive ex Ecclesiasticis titulis acquisita sunt, dominio Ecclesiæ reservata esse dicuntur, nisi in utilitatem Ecclesiæ, vel opera pietatis expensa sint, adeo quidem, ut si Beneficiarius talia bona ad alium usum applicare velit, tanquam rerum Dominicarum invasor habendus sit, *c. 1. caus. 12. q. 3. Laym. in cit. disp. Thes. 117.*

XX. Extenditur autem primò. Quod non tantum ea, quæ Clericus Beneficiarius emit, Ecclesiæ nomine, vel ex bonis & redditibus ipsi Ecclesiæ incorporatis, v. g. pertinentibus ad Fabricam: sed etiam quæ emit suo ac proprio nomine, ex redditibus, qui intuitu Ecclesiæ, sive ex Beneficio suo ipsi proveniunt (si non fuerint in usus pios impensa) ad Ecclesiam pertineant, ipsique Ecclesiæ, unde profecta sunt, maneat reservata, post mortem Beneficiarii, juxta cit. *Auth. Licentiam, & c. 1. h. t.* & tradit *Gl. Summaria super c. 1. caus. 12. q. 3.* Ubi ait, certum est, quod quicquid Clericus acquirit de rebus Ecclesiæ, & intuitu Ecclesiæ, totum debet Ecclesiæ relinquere: si verò intuitu personæ aliquid acquisierit, potest relinquere, cui volet: quid autem sit intuitu personæ relinquere, explicatur à *Gl. ibid.* nimirum acquisita ex donatione amicorum, vel successione ex testamento, vel ab intestato. Eodem modo id explicat *Turecremata super cit. c. 1.* Ubi ait, quod Clericus emens aliquid suo nomine, ex pecunia Ecclesiæ, vel intuitu Ecclesiæ quæsit, nisi admonitus id restituat Ecclesiæ, ut invasor rerum Ecclesiasticarum, aut ut sacrilegus judicatur. Contrarium tamen non improbabiler docet *Navarr. Tract. de redditib. Eccles. q. 1. Monit. 47. & Azor p. 2. l. 7. c. 10. q. 1.* nempe quod quæcunque Beneficiarius non ex bonis ipsius Ecclesiæ: sed ex pecunia & redditibus sui Beneficii, non nomine Ec-

clesiæ: sed suo proprio emit, sibi, & non Ecclesiæ acquirat, ita ut in vita de iis liberè disponente possit, quia sicut ipsos redditus facit suos, eorundem dominium acquirit, ita & illarum rerum, quæ ex illis redditibus emit, quamvis de illis jure communi testari non possit, de quo *Tit. seq.*

Extenditur secundò. Quod non tantum Prælati, vel Rectores Ecclesiæ: sed etiam Canonici, & alii Clerici Beneficiarii, qui administrationem non habent, si ex redditibus Beneficii sui quippiam suo nomine, emant, vel comparent, id non ipsis, sed Ecclesiæ suæ acquiratur, *c. 1. caus. 12. q. 3.* idque juxta priorem sententiam suprâ allatam.

Extenditur tertio. Quod non tantum res immobiles, ut agri & prædia, de quibus tantum loquitur *c. 1. h. t. & c. 1. caus. 10. q. 3.* sed etiam res mobiles, vel se moventes, ut equus, liber &c. quæ et redditibus Ecclesiasticis comparantur, ad Ecclesiam pertineant, eique acquirantur, ut patet ex *c. Inquirendum; 4. h. t. & c. 1. caus. 12. q. 4. & cit. Auth. Licentiam C. De Episc. & Cleric.* qui Textus generaliter loquitur de omnibus rebus ex redditibus Ecclesiasticis comparatis. Ratio est, quia redditus Ecclesiastici hac conditione & pacto dantur Clericis, ut quod supra necessariam & decentem sustentationem ex reliquum est, in pauperes seu alios pios usus expendatur, vel Ecclesiæ, à qua proveniunt, relinquatur, ut aperte constat ex *c. Episcopi; 19. & c. Res Ecclesiæ; 16. & c. seq. caus. 12. q. 1.*

X XI. Assertio 3. Si Prælati seu Rectores Ecclesiæ ex redditibus Ecclesiasticis, vel oblationibus fidelium, res aliquas alieno nomine (v. g. amici sui) comparavit, illæ acquiruntur Ecclesiæ; quia sicut non suo, ita nec alieno nomine fraudem facere debet de facultatibus, seu bonis Ecclesiæ: alioquin furtum, imò veluti sacrilegium quoddam committere censetur, par crimini Judæ furis, qui sacras oblationes asportabat, & furabatur, prout statutum est in *c. Inquirendum; 4. h. t.* quod est desumptum ex Concilio Rhemensi.

X XII. Porro hoc speciale est in Ecclesiæ, quod res ex pecunia ejus emptæ, quamvis non Ecclesiæ, sed alieno nomine, ipsi Ecclesiæ acquirantur, ita ut hæc eas vendicate possit tanquam suas, licet suæ non sint, ut tradit *Gl. Communiter recepta hic V. Comparavit;* quia hoc privilegium etiam concessum est minori vel pupillo, & militi: ut de minore & pupillo constat ex *l. Si curator; 3. C. Arbitrium tutela:* Ubi dicitur, quod si quis ex pecunia pupilli vel minoris emit v. g. prædium aliquod, suo proprio nomine, non pupilli, vel minoris, tunc potest hic illud ab emptore petere, nisi malit contra eundem agere, ut pecuniam, una cum usus seu interesse, restituat. Idemque statutum est de milite in *l. Si ut proponis; 8. C. De rei vindic.* Ubi militi, si ex ejus pecunia aliquam rem quandam suo nomine comparavit, utilis vindicatio rei emptæ conceditur. Cum ergo hoc speciali favore concessum sit minori, & militi, etiam Ecclesiæ concessum esse censendum est, ut emptor pecuniam Ecclesiæ alieno nomine, ipsi Ecclesiæ acquiratur, *Gl. margin. in cit. l. Si ut proponis.* Quamvis aliàs de jure communi aliud sit statutum, nempe ut si quis, etiam Procurator, vel Administrator ex pecuniis alienis, etiam ejus, cujus bona administrat, rem

rem aliquam suo nomine emat, illa post traditionem ementi acquiratur, ita ut dominus pecunie vindicare non possit rem emptam: sed solum personaliter agere possit contra emptorem, ad recuperandam pecuniam, l. Si ex ea; 6. C. De rei vindic. l. 1. C. Si quis aliam, vel sibi etc. l. Si patronus; 4. C. Communia iurisque iudicii; Gl. hic V. Comparavit, & Abb. n. 5. Ubi hoc privilegium concessum minori, militi & Ecclesie, ait, competere etiam cuilibet Clerico; quia privilegium tributum militi seculari, extenditur etiam ad militem Dei, sive militie celestis, ut notat Gl. in l. Miles; 6. V. Facere potest, & ibid. Bart. ff. de re iudic.

XXIII. Præterea in c. Presbyter; 2. h. t. statuitur, ut si Episcopus seu Prælatus, vel Rector Ecclesie aliqua emat ex rebus Ecclesie, seu redditibus Ecclesiasticis, instrumentum emptionis nomine Ecclesie conficiat, in quo contineatur, ea ad Ecclesiam pertinere, alioquin ab Ecclesie administratione amoveri debet, Gl. ibid. Ratio est, quia ex pecunia illius præsumitur res emptæ, cuius nomine instrumentum emptionis est confectum: ut ergo appareat, rem esse emptam ex pecunia Ecclesie, & consequenter ipsi acquiri, ideo instrumentum emptionis nomine Ecclesie confici debet, Abb. hic n. 3. Deinde sicut Prælatus, si res Ecclesie contra Canones alienet, deponi debet, c. Monemus; 18. & c. seq. §. Quod si calliditate causæ; 12. q. 2. ita etiam, si res emptas ex redditibus Ecclesie ipsi non incorporet: sed sibi appropriet, deponendus est, Abb. hic n. 5. prius tamen Prælatus admonendus est, ut rem ex redditibus Ecclesie emptam ipsi Ecclesie incorporet, quod si monitus pareat, puniri non debet; quia delictum ejus non censetur in effectum esse deductum.

XXIV. Assertio 4. Si Rector Ecclesie, vel alius Beneficiarius terras, v. g. agros, vel vineas ad Ecclesiam, vel Beneficium suum pertinentes melioravit ex redditibus Ecclesiasticis, (v. g. ex prato agrum, ex terra silvestri & inculta vineam faciendæ) vitæ suæ sustentandæ causâ, iis meliorationibus frui, easque possidere potest, quamdiu vivit: (etiam si Beneficium dimittat) post obitum verò suum, eas Ecclesie restituere debet: non autem jure testamenti, sive successionis ab intestato hæredibus suis, vel pro hæredum alicui (id est, qui putat se hæredem esse, cum non sit, Gl. hic V. Pro hæredum) relinquere potest: nisi forsan Episcopus eas alicui pro servitiis Ecclesie præstitis (ad tempus vitæ suæ) assignare voluerit, prout statutum habetur inc. Si quis; 5. & ult. h. t. quod est desumptum ex Concilio Toletano. Ratio est, quia æquum est, ut illi, ad tempus vitæ, relinquantur terra possidenda, & fruenda, cujus labore exculta, vel ad fertilitatem redacta fuit, Gl. hic V. In terra. Post mortem verò Beneficarii ex meliorationes penes Ecclesiam, vel Beneficium manere debent, ita ut neque impensas repetere possit Clericus Beneficiarius, si ex redditibus Ec-

clesiasticis superfluis illæ factæ sint; quia res acquisitæ ex redditibus Ecclesiasticis cedunt Ecclesie, ut supra dictum. Secus verò est dicendum, si ex patrimonialibus, seu propriis bonis Beneficiarii meliorationes factæ sint, tum enim ipse, vel hæredes ipsius, illarum, vel expensarum æstimationem repetere possunt: nisi appareat, vel ostendatur, Beneficium animo donandi meliorasse, prout colligitur ex c. 2. junct. Gl. in casu caus. 12. q. 4. & docet Abb. in cit. c. ult. n. 5. h. t. & Barb. ibid. n. 2. Laym. in cit. dis. can. Thes. 118.

XXV. Addit Abb. in eod. c. ult. n. 4. quod etsi Beneficiarius ob delictum amoveatur à Beneficio, meliorationes tamen ipsi ad vitam sint relinquendæ, arg. c. Ad aures; 7. de reb. Eccles. non alien. Verum ex illo c. & c. ult. h. t. in fine, plus non colligitur, quam quod Episcopus possit Beneficiario meliorationes relinquere, eas illi assignando pro servitiis præstitis Ecclesie, usque ad tempus vitæ ipsius, Gl. fin. hic, vel impensarum æstimationem eidem solvere: imò æquum esse, ut ipsi solvantur, nisi ob gravitatem delicti aliud videatur: alioquin verò si ob aliam causam Beneficium dimittat, v. g. permutando illud cum alio, vel resignando, conveniens est, ut cum Episcopi consensu æstimatio meliorationum ipsi solvatur in remunerationem, nisi Beneficiarius cedens eas remittat, & condonet.

XXVI. Ex dictis colligitur, licet Clericus Beneficiarius usufructuario comparetur in eo, quia etiam morte finitur usufructus, sicut morte Clerici jus, quod in Beneficio habebat: in pluribus tamen differt ab usufructuario, ut tradit Gl. recepta in cit. c. ult. V. Obiit h. t. Nam primò, quamvis merus usufructuarius reficere, ac restaurare possit, de novo tamen aliquid facere non potest, l. Usfructu; 7. in fin. & l. seq. l. Usfructuarius; 44. ff. De usufr. At verò Beneficiarius potest de novo facere, v. g. plantare vineam, domos de novo extruere, vel ampliare. Secundò, usufructuarius facit fructus perceptos, sive à solo separatos, & reconditos absolute suos, ita ut de illis tam inter vivos: quam mortis causâ liberè disponere possit in quocunque casu, l. Altoribus; 12. §. Julianus, ff. de usufr. & l. Si fructuarius; 13. ff. quib. mod. usufr. amitt. Sed Beneficiarius non potest ita liberè, nec inter vivos, nec mortis causâ disponere de fructibus seu redditibus Beneficii sui restantibus, seu superfluis, nec de meliorationibus, ut patet ex dictis, & decidit Tir. seq. ideoque Gl. cit. ait, Beneficium comparari potius usuuario, cui tantum ad usum quotidianum fructibus uti licet, quod tamen alii Dd. communiter negant. Tertiò, usufructuarius tenetur satisdare, sive cautionem idoneam præstare, c. ult. de pignori. & ibi Gl. V. Cautionem, l. Usfructu; 4. C. De usufr.

Beneficiarius non item, quia id in jure cautum non reperitur, Abb. in cit. c. ult. n. 5. h. t. Fagnan. ibid. n. 1. Laym. cit. Thes. 118.

